

Samenwerkingsafspraken grondwater Krimpenerwaard

Concept, 26 maart 2013

Samenwerkingsafspraken grondwater Krimpenerwaard

Concept

Kenmerk R001-1209325MIV-V01

Verantwoording

Titel	Samenwerkingsafspraken grondwater Krimpenerwaard
Opdrachtgever	Project in het kader van het ILB2 project
Auteur(s)	Mark in 't Veld
Projectnummer	1209325
Aantal pagina's	29 (exclusief bijlagen)
Datum	26 maart 2013
Handtekening	

Colofon

Tauw bv
BU Ruimtelijke Kwaliteit
Handelskade 11
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon +31 57 06 99 91 1
Fax +31 57 06 99 66 6

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Concept

Kenmerk R001-1209325MIV-V01

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding.....	9
1.1 Aanleiding en doelstelling	9
1.2 Probleemstelling	9
1.3 Afbakening.....	10
1.4 Leeswijzer.....	11
2 Regionale problematiek grondwater	12
2.1 Opbouw bodem en ondergrond	12
2.2 Grondwatersysteem	12
2.3 Grondwaterkwaliteit	13
2.4 Problematiek stedelijk grondwaterbeheer	14
3 Overzicht wet- en regelgeving.....	18
3.1 Wabo/Wm.....	18
3.2 Waterwet/watervergunning	19
3.3 Wet bodembescherming.....	20
3.4 Wet ruimtelijke ordening	20
4 Onderwerpen samenwerkingsafspraken	22
4.1 RO plannen/ peilbesluiten	22
4.1.1 Problematiek.....	22
4.1.2 Samenwerkingsafspraken	22
4.2 Riolvervanging.....	23
4.2.1 Problematiek.....	23
4.2.2 Samenwerkingsafspraken	23
4.3 Bouwplannen.....	24
4.3.1 Problematiek.....	24
4.3.2 Samenwerkingsafspraken	25
4.4 Incidenten/ trekken van heipalen en damwanden	25
4.4.1 Problematiek.....	25
4.4.2 Samenwerkingsafspraken	26
4.5 WKO/interferentie	26
4.5.1 Problematiek.....	26
4.5.2 Samenwerkingsafspraken	28

Concept

Kenmerk R001-1209325MIV-V01

4.6	Informatie-uitwisseling	28
4.6.1	Problematiek.....	28
4.6.2	Samenwerkingsafspraken	29

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In 2012 is een nieuwe ronde van het Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB) van start gegaan. Met de ILB ondersteunt het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) decentrale overheden bij het vergroten van hun deskundigheid op het gebied van duurzaam bodembeleid.

Als vervolg op de Intentieverklaring Grondwater Rotterdam die eerder is opgesteld is door het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) het initiatief genomen om als ILB2 project samen met het samenwerkingsverband gebiedsgericht grondwaterbeheer HHSK-K5 de samenwerking op het gebied van grondwater vorm te geven voor kleinere gemeenten in de regio. Het ILB2 project is een samenwerking van de gemeenten Schoonhoven, Bergambacht, Nederlek, Ouderkerk a/d IJssel en Vlist (K5 gemeente) en het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK)

Het ILB2 project levert een bijdrage aan de tot stand koming van een intentieverklaring voor samenwerking tussen de K5-gemeenten en het Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard op het gebied van grondwater. In het project worden op ambtelijk niveau de afspraken over samenwerking inhoudelijk uitgewerkt samen met de verschillende water- en gebiedspartners in de regio.

1.2 Probleemstelling

Door de vele invloedsfactoren op het grondwaterpeil zijn er vaak meerdere partijen met belangen bij ingrepen op de boven- en ondergrond, met ieder hun eigen verantwoordelijkheid (gemeenten, perceeleigenaren, het hoogheemraadschap en provincie).

De gemeente:

- Is verantwoordelijk voor het grondwaterbeheer in het openbaar gebied,

De perceeleigenaar:

- Is primair verantwoordelijk voor de ontwatering van zijn perceel.
- Is verantwoordelijk voor de staat en het onderhoud van zijn bouwwerken, inclusief fundering en het - indien gewenst - waterdicht zijn van kelders en kruipruimtes en voor de toestand waarin zijn perceel verkeert, waaronder het op hoogte houden van zijn terrein, inclusief kruipruimten.

Het Hoogheemraadschap:

Concept

Kenmerk R001-1209325MIV-V01

- Is beheerder van het gehele watersysteem, inclusief het daarbij behorende grondwater. Door middel van het peilbeheer bepalen waterschappen mede, indirect, de grondwaterstand. Het hoogheemraadschap moet zorgen voor op de functies afgestemde waterstand en daarmee ook grondwaterstand.
- Is verantwoordelijk voor de afvoer van drainage- en grondwater via het oppervlaktewater dat door de gemeente of de particulieren wordt aangeboden.
- Is verantwoordelijk voor het leveren van kennis en advies (waar het oppervlaktewater en ondiep grondwater betreft)
- Verleent vergunningen voor infiltratie en grondwateronttrekkingen kleiner dan 150.000 m³/jaar en voor alle bronbemalingen.

De provincie:

- Verleent vergunningen voor winningen voor de openbare drinkwatervoorziening, grote industriële onttrekkingen (> 150.000 m³/jaar) en warmte-koude opslag.
- Is bevoegd gezag voor de bescherming van de kwaliteit van het grondwater op grond van de Waterwet (Kaderrichtlijn Water en Grondwaterrichtlijn) en de Wet Milieubeheer.
- Heeft een centrale rol in het grondwaterbeschermingsbeleid.
- Heeft vanuit de Wet op de ruimtelijke ordening een specifieke rol in het toekennen van functies (via streekplannen). Hierbij wordt ook met het grondwater rekening gehouden.

Door de betrokkenheid van vele partijen is goede afstemming vereist. Er wordt in dit project ingezoomd op de problematiek van het bebouwd gebied (stedelijk grondwaterbeheer) waarbij wordt gekeken naar de menselijke ingrepen en autonome ontwikkelingen die van invloed zijn op het grondwaterpeil, waarbij meerdere organisaties belangen hebben.

1.3 Afbakening

Gezien de complexiteit van de grondwaterproblematiek in de Krimpenerwaard en het grote aantal betrokken partijen, spelen vele onderwerpen een rol. In dit project is gezamenlijk met de partijen die deelnemen aan het ILB2 project, gekozen voor een afbakening van onderwerpen waarvoor samenwerkingafspraken worden uitgewerkt. Gekozen is voor onderwerpen die enerzijds in de praktijk daadwerkelijk optreden of door de gemeenten als reële problemen worden ervaren, anderzijds moet natuurlijk sprake zijn van een betrokkenheid van meerdere overheidsinstanties. Gekozen is de afspraken voor samenwerking toe te spitsen op de volgende onderwerpen:

- Totstandkoming RO plannen/ peilbesluiten
- Rioolvervangning
- Bouwplannen
- Incidenten bij het trekken van heipalen en damwanden
- Warmte Koude opslag en aanwijzen interferentiegebieden
- Informatie-uitwisseling

Concept

Kenmerk R001-1209325MIV-V01

1.4 Leeswijzer

In dit rapport wordt allereerst op basis van beschikbare informatie en rapporten een algemene beschrijving gegeven van de problematiek van het stedelijk grondwaterbeheer in de Krimpenerwaard. Vervolgens worden de belangrijkste wet- en regelgeving en de bevoegdheden van de verschillende partijen besproken. In het laatste hoofdstuk is de problematiek en het voorstel voor samenwerkingsafspraken voor de gekozen onderwerpen nader uitgewerkt.

2 Regionale problematiek grondwater

In dit hoofdstuk is op basis van beschikbare informatie en rapporten een algemeen beeld geschetst van de problematiek van het stedelijk grondwaterbeheer in de Krimpenerwaard.

2.1 Opbouw bodem en ondergrond

De Krimpenerwaard bestaat uit een ontgonnen veenweidelandschap met lange graskavels en vele perceelsloten. Voor het bestaan van het veenmoeras, stroomde de Rijn over de Krimpenerwaard, zandverstuivingen zorgden voor heuvels/duinen die her en der verspreid lagen. Deze duinen (donken) bestaande uit Pleistoceen zand staken ook tijdens de vervening uit het landschap. Op deze donken hebben de eerste bewoners van de Krimpenerwaard huisvesting gezocht. Het veenmoeras werd lange tijd opgebouwd door boomresten (voornamelijk elzen, wilgen en essen), struiken, planten en mos. Deze veenresten zijn altijd nog terug te vinden in de Krimpenerwaard. Op sommige plaatsen bereikt de veenlaag een dikte van 10 meter. Door de ontstaanswijze van de Krimpenerwaard, bestaat de toplaag van bijna de hele Krimpenerwaard uit veen. Hier en daar (bijvoorbeeld: Bergambacht, Schoonhoven, Berkenwoude) steken donken door dit veenpakket. De oude kernen hebben daarom vaak een zandbodem. Langs de Lek heeft de rivier voor wat afzettingen gezorgd, waardoor daar meer klei voorkomt.

Onder het afdekkende veen- en kleipakket bevindt zich zand. Dit betreft het regionale eerste watervoerend pakket. De bovenzijde van het eerste watervoerend pakket ligt op een diepte van circa NAP -12 meter. Vanaf circa NAP -40 meter begint de eerste scheidende laag (Formatie van Peize Waalre). De laag heeft een gemiddelde dikte van 10 meter en ligt tussen NAP -40 en -60 meter. Daaronder bevindt zich het tweede watervoerende pakket. Tot een diepte van circa NAP -105 meter wisselen zand- en kleilagen van deze formatie elkaar af

2.2 Grondwatersysteem

Daar waar de freatische grondwaterstanden lager zijn dan de stijghoogten in het eerste watervoerend pakket is sprake van opwaartse stroming (kwel). Daar waar de freatische grondwaterstanden hoger zijn dan de stijghoogten in het eerste watervoerend pakket is sprake van neerwaartse stroming (infiltratie).

In de Krimpenerwaard zijn zandige riviergeulopvullingen en (dagzomende) donken aanwezig in de deklaag die lokaal zorgen voor een grotere interactie tussen freatisch grondwater en stijghoogte in het eerste watervoerend pakket. In de zone direct achter de Lekdijk zal zich dat vertalen in verhoogde kwelintensiteiten en hogere grondwaterstanden. Op grotere afstand van de

ConceptKenmerk R001-1209325MIV-V01

Lek (infiltratiegebieden) kan zich dat juist vertalen in een sterkere infiltratie en het mogelijk dieper wegzakken van grondwaterstanden.

In de Krimpenerwaard als geheel verloopt de stijghoogte in het eerste watervoerend pakket van circa NAP -0,5 meter bij de Lek tot circa NAP -3,0 meter aan de noordwest rand van de Krimpenerwaard. De diepere stijghoogten langs de noordoost grens van de Krimpenerwaard worden veroorzaakt door de diepe droogmakerijen ten noorden hiervan (Zuidplaspolder en Polder Prins Alexander).

De stroming langs de zuidzijde van de Lek staat onder invloed van de (oever)grondwaterwinningen van Oasen te Bergambacht en Lekkerkerk (onttrekking uit eerste watervoerend pakket). Ter plaatse van deze winningen wordt de stijghoogte in het eerste watervoerend pakket sterk verlaagd en is de stroming in het eerste watervoerend pakket gericht naar deze winningen.

De grondwaterstand in een gebied is van meerdere factoren afhankelijk, namelijk:

- bodemopbouw (doorlatendheid)
- hoogteligging (drooglegging c.q. ontwateringsdiepte)
- aanwezigheid/nabijheid van oppervlaktewater
- neerslag
- inrichting van de boven- en ondergrond.

Ook drainage en singel(peil) kunnen invloed hebben op de grondwaterstand. Het effect ervan is echter zeer afhankelijk van de omstandigheden, zoals de afstand tot drainage en singel.

De grondwaterstand in de Krimpenerwaard wordt sterk bepaald door het netwerk van ontwateringssloten. Wanneer het oppervlaktewaterpeil bijvoorbeeld verhoogd wordt, zal de grondwaterstand ook stijgen. De mate waarin de grondwaterstand beïnvloedt wordt door het oppervlaktewater hangt onder andere af van de bodemopbouw en de afstand tot het oppervlaktewater.

De interactie tussen grondwater en oppervlaktewater in de Krimpenerwaard is over het algemeen beperkt. In de winter zal er door het neerslagoverschot opbolling van de grondwaterstand optreden. In de zomer ontstaat in sommige delen van de Krimpenerwaard juist een holle grondwaterspiegel als gevolg van een verdampingoverschot.

Infiltratie vanuit de watergangen is beperkt tot een smalle strook (minder dan 3 meter) langs de watergangen.

2.3 Grondwaterkwaliteit

De kwaliteit van het grondwater vormt zover bekend geen knelpunt voor de Krimpenerwaard. In tegenstelling tot de Zuidplaspolder heeft de Krimpenerwaard geen last met verhoogde concentraties chloride. Het grondwater dat vanuit de rivieren (Lek en Hollandse

IJssel) de Krimpenerwaard inkomt, heeft eveneens geen slechte kwaliteit. De belasting van het oppervlaktewater met nutriënten (mede via het grondwater) is de belangrijkste aandachtspunt vanuit kwaliteit.

Locaties met bodemverontreinigingen kunnen beperkingen met zich meebrengen bij de ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente. In het geval graafwerkzaamheden worden uitgevoerd al dan niet in combinatie met grondwaterbemaling dient voorkomen te worden dat (grondwater)verontreinigingen zich verplaatsen of anderszins risico's met zich meebrengen voor de leefomgeving.

In het verleden zijn in de krimpenerwaard duizenden sloten (ca. 5.000) gedempt met deels bodemverontreinigende materialen. Het algemene beeld is echter dat deze verontreiniging zich nauwelijks verspreid buiten de dempingen, de gehalten verontreinigende stoffen in het grondwater zijn slechts licht verhoogd. Onduidelijkheid over de schadelijke gevolgen van deze locaties voor het milieu en de landbouw heeft geleid tot een terughoudende opstelling van grondeigenaren bij de ruil of aankoop van percelen grond teweeggebracht. Hierdoor stagneren de landinrichtingsplannen en daarmee de ontwikkelingen voor de groene functies. Daarom hebben dertien betrokken partijen een integrale aanpak voor landinrichting en het oplossen van de bodemverontreiniging ontworpen. Deze aanpak is opgetekend in een gebiedsgericht bodembeheerplan dat in 1998 in werking is getreden. Voor de uitvoering van dit bodembeheerplan is de onafhankelijke Stichting Bodembeheer Krimpenerwaard (SBK) opgericht.

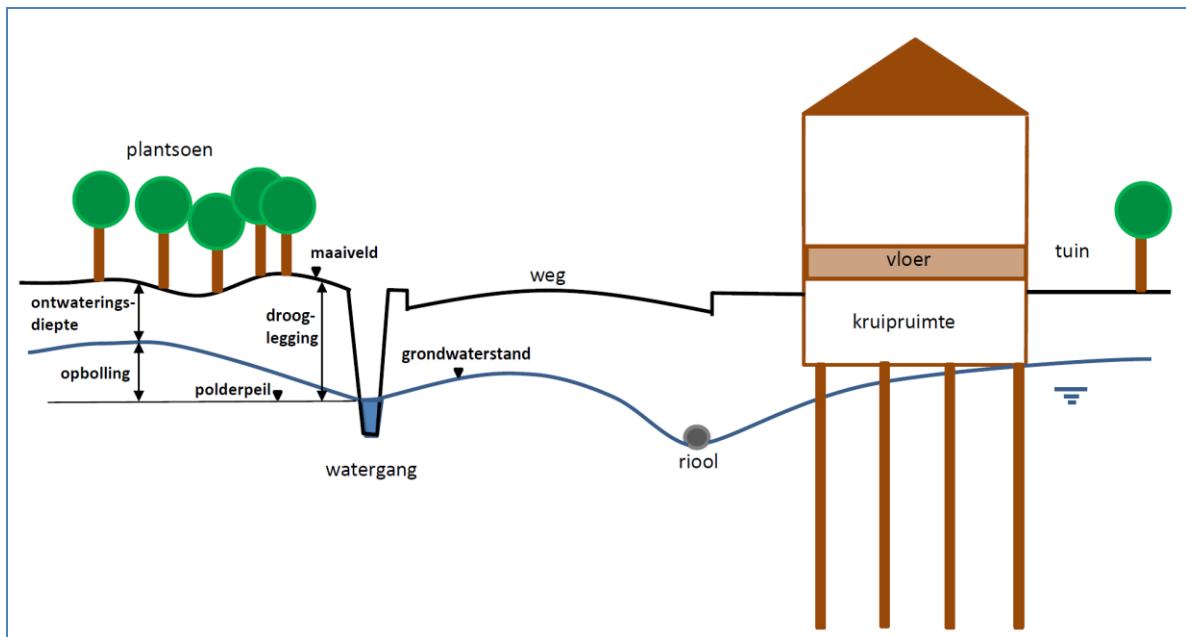
2.4 Problematiek stedelijk grondwaterbeheer

Maaiveldddaling is een belangrijk aandachtspunt bij het grondwaterbeheer binnen de Krimpenerwaard. Maaiveldddaling wordt veroorzaakt door drie factoren, te weten: oxidatie, krimp en klink. Deze zijn allen afhankelijk van de ontwatering. In de Krimpenerwaard wordt het overgrote deel van de maaiveldddaling veroorzaakt door oxidatie van de veenlaag. Dit is het verbrandingsproces dat ontstaat wanneer veen in aanraking komt met zuurstof. De ontwateringsdiepte (verschil tussen maaiveld en grondwaterstand) is de belangrijkste oorzaak van bodemdaling in de Krimpenerwaard.

De gemiddelde maaiveldddaling (1984 – 2008) in het onbebouwd gebied van de gemeente Bergambacht bedraagt circa 4 mm per jaar in het midden en oosten van de gemeente en circa 3 mm in het westen. [peilbesluit Bergambacht, HH Schieland en de Krimpenerwaard, 2011].

In bebouwd gebied varieert de maaiveldddaling gemiddeld tussen de 10 à 15 mm per jaar. De extra maaiveldddaling in stedelijk gebied wordt veroorzaakt doordat hier de grondwaterstand vaak lager is (door drainage, lekke -drainerende- riolen) en door grotere bovenbelastingen (ophogingen, verkeersinvloeden) dan in het landelijk gebied.

Voor het gebruik van een gebied is het van belang dat de grondwaterstand zich op voldoende diepte onder het maaiveld bevindt (ontwateringsdiepte). De gewenste ontwateringsdiepte is afhankelijk van de gebruiksfunctie (zie figuur).

Figuur : Schematische doorsnede ontwateringsdiepte en drooglegging

Bij grondwaterbeheer binnen bebouwd gebied gaat het om de effecten van een te hoge of een te lage grondwaterstand.

Bij een te hoge grondwaterstand wordt er gesproken over grondwateroverlast: er treedt hinder of schade op als gevolg van te hoge grondwaterstanden. Het gevolg kan zijn dat er grondwater binnendringt in laaggelegen (kruip)ruimtes of souterrains/kelders. Dit kan bijvoorbeeld leiden tot problemen met stank en/of insecten, houten vloeren kunnen beschadigd raken en tuinen, plantsoenen, sportvelden kunnen drassig worden en aangetast raken. Ook wegen en kabels en leidingen zijn slecht bestand tegen hoog grondwater.

Van grondwateronderlast wordt gesproken als er hinder of schade optreedt door te lage grondwaterstanden. Als houten funderingspalen (gedeeltelijk) droog komen te staan dan kunnen schimmels ze aantasten. Bij langdurige droogstand kunnen panden hierdoor bezwijken. Ook panden die niet op palen zijn gefundeerd zijn gevoelig voor verlaging van de grondwaterstand, omdat dit kan leiden tot (ongelijkmatige) zakkingen en scheurvorming. Grondwateronderlast in de vorm van droogstand van houten paalfunderingen treedt vaak onopgemerkt op, vaak jarenlang

zonder zichtbare schade. Het probleem wordt meestal pas zichtbaar als de vaak grote en onomkeerbare schade al is opgetreden.

Wanneer sprake is van overlast dan wel onderlast is dit niet voor iedereen hetzelfde; over- of onderlast voor de ene partij kan het tegenovergestelde betekenen voor de andere partij. Bijvoorbeeld: een lage grondwaterstand is gunstig voor mensen met een kelder/souterrain/ lagergelegen terras terwijl tegelijkertijd de houten palen van de buurman droog komen te staan. Vaak komen beide situaties op korte afstand van elkaar voor.

Daarnaast zijn er nog indirecte effecten van grondwaterstandswijzigingen. Door een lage grondwaterstand kan extra oxidatie van veen plaatsvinden en zal de bodem sneller inklinken dan bij hogere grondwaterstanden. Ook (bouwput)bemalingen kunnen ervoor zorgen dat de draagkracht van de bodem afneemt waardoor gebouwen kunnen gaan zakken of instabiel kunnen worden.

Bebouwde gebieden binnen de Krimpenerwaard die gevoelig zijn voor wateroverlast worden gekenmerkt door de volgende criteria:

- *Panden voor 1945 in combinatie met een geringe drooglegging*: oudere panden komen vooral voor als lintbebouwing die door de verschillende kernen heenlopen en langs de Lekdijk.
- *Riolering voor 1970*: op diverse plaatsen komt relatief oude riolering voor. De verwachting is dat hier de grondwaterstand laag wordt gehouden door lekkende, drainerende riolen. Als de riolen vervangen worden en er wordt geen rekening gehouden met het omhoog komen van de grondwaterstand kan dit nadien grondwateroverlast geven. Dit hoeft niet alleen het geval te zijn bij oudere woningen, maar kan ook het geval zijn bij nieuwere woningen. Dit is onder meer afhankelijk van de exacte maaiveldhoogte/hoogteligging van de woning en de diepte van de kruipruimte of eventuele kelder. Oude riolering is dus per definitie een aandachtspunt. Hoe dieper het oude riool ligt hoe groter de effecten kunnen zijn na rioolvervanging.
- *Invloed Lek binnendijks in combinatie met bodemopbouw*: Direct achter de Lekdijk is sprake van een hoge kweldruk die richting de polder geleidelijk aan afneemt. Deze kweldruk zorgt voor een grotere en meer continue opbolling van grondwaterstanden tussen de watergangen of drainagemiddelen dan in de noordelijk gelegen infiltratiegebieden. Ter plaatse van de zandige geulen binnen het afdekkende klei-/veenpakket zal de kwelfux sterker zijn dan in de gebieden met een ongestoorde kleiveenlaag. In de gebieden met een geul kan sprake zijn van nattere omstandigheden, afhankelijk van de maaiveldhoogte en bebouwingssituatie ter plaatse.
- *Aanwezigheid klei*: langs de rivier de Lek is op veel plaatsen een kleilaag aanwezig op het veen (klei op veen). Voordeel hiervan is dat de maaiveldvaling hier (iets) minder snel verloopt dan in gebieden met alleen maar veen. Nadeel is dat grondwaterstanden vaker langer hoog blijven na perioden met veel neerslag of hoge rivierwaterstanden.

ConceptKenmerk R001-1209325MIV-V01

Bebouwde gebieden binnen de Krimpenerwaard die gevoelig zijn voor wateronderlast worden gekenmerkt door de volgende criteria:

- *Riolering met een diepteligging > 1 m-owp, bebouwing < 1980*: oud riool met een diepteligging vanaf 1 meter beneden oppervlaktewaterpeil in de nabijheid van bebouwing op staal of houten palen met beperkte oplangers (1 meter) geeft het grootste risico op onderlast. De kans is namelijk groot dat deze riolering al gedurende langere tijd draineert en de grondwaterstanden daarmee laag houdt. Het betreft met name riolering aangelegd voor 1970 echter ook bij een riool dat later is aangelegd c.q. in het verleden al eens is vervangen bestaat het risico op het optreden van onderlast. Hoe dieper het riool (bob > 2m-owp meer risicovoller dan bob 1-2 m-owp) en hoe ouder de woning (woningen < 1945 risicovoller dan woningen 1945-1980) hoe groter het risico op onderlast.
- *Infiltratiesituatie in combinatie met bodemopbouw*: de aanwezigheid van een infiltratiesituatie in combinatie met de aanwezigheid van zandige geulen of donken in de ondergrond kan in droge perioden voor lage freatische grondwaterstanden zorgen en daarmee voor een risico op onderlast.

3 Overzicht wet- en regelgeving

In dit hoofdstuk is een overzicht gegeven van de belangrijkste wetgeving die een rol speelt bij het stedelijk waterbeheer.

3.1 Wabo/Wm

Oktober 2010 is de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in werking getreden. Hierin wordt de omgevingsvergunning geïntroduceerd. Dit is één geïntegreerde vergunning voor bouwen, wonen, monumenten, natuur en milieu, zodat de initiatiefnemer sneller en makkelijker de benodigde vergunningen kan verkrijgen. Gemeenten in meeste gevallen BG.

In de Wet milieubeheer (Wm) is een groot aantal regelingen met betrekking tot milieu samengevoegd. Zo bevat de Wet milieubeheer verschillende onderdelen die specifiek van toepassing zijn op watergerelateerde onderwerpen, zoals indirecte lozingen (lozingen op het riool), de gemeentelijke zorgplicht voor de inzameling van stedelijk afvalwater en het gemeentelijk rioleringsplan. De Wm kent naast watergerelateerde onderwerpen ook onderdelen die van grote relevantie zijn voor waterzaken. Te denken valt aan de afvalstoffenregelgeving, de coördinatie bij vergunningverlening en de samenwerking tussen bevoegde gezagen. Samen met de Waterwet biedt de Wm de wettelijke grondslag voor een aantal uitvoeringsbesluiten zoals het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (Activiteitenbesluit).

De Wet milieubeheer maakt voor lozingen van water een onderscheid of deze afkomstig zijn vanuit een inrichting of van daarbuiten. Lozingen vanuit inrichtingen worden geregeld op basis van hoofdstuk 8 van de Wm, evenals de andere milieuaspecten van inrichtingen. Lozingen van afvalwater die niet vanuit inrichtingen plaatsvinden worden geregeld in hoofdstuk 10 van de Wm, met name in titel 10.5. Deze regels zijn onder meer uitgewerkt in het Besluit lozing afvalwater huishouden en het Besluit lozen buiten inrichtingen. In paragraaf 5.4.3 van dit rapport wordt nader ingegaan op de directe en indirecte lozingen.

Bevoegdheden

De Wet milieubeheer schrijft voor dat gemeenten zorgen voor een doelmatige inzameling en doelmatig transport van afvalwater. Hieruit volgt dat de gemeente verantwoordelijk is voor het onderhouden van het bestaande riool en het afnemend gebruik van overstorten. Daarbij moeten ongewenste emissies naar het oppervlaktewater en grondwater worden voorkomen. De gemeente is het bevoegd gezag voor de indirecte (bedrijfs)lozingen. De gemeentelijke rioleringsopgave wordt vastgelegd in een rioleringsplan.

De gemeente is het bevoegd gezag bij het verlenen van omgevingsvergunningen aan kleine bedrijven. Bij grotere bedrijven kan dit de provincie zijn. In de omgevingsvergunning kunnen regels worden gesteld om nieuwe verontreinigingen van de landbodem te voorkomen.

3.2 Waterwet/watervergunning

De Waterwet (Wtw) regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwaterlichamen. Deze wet is mede in het leven geroepen om de samenhang tussen het waterbeheer en de ruimtelijke ordening te verbeteren. De Waterwet is op 22 december 2009 van kracht geworden, ter vervanging van acht wetten voor deelaspecten van het waterbeheer. Met de inwerkingtreding van de Waterwet zijn zes afzonderlijke vergunningen en ontheffingen opgegaan in één integrale watervergunning. Ook de vergunningen op grond van de waterschapsverordeningen maken nu deel uit van de integrale watervergunning. Voor het afsprakenkader zijn alleen de bepalingen uit de Waterwet van belang die direct of indirect van invloed zijn op het grondwater.

Bevoegdheden

De Waterschapswet regelt op hoofdlijnen de doelstellingen en taken van de waterschappen. De waterschappen zijn op basis van de Waterschapswet en Waterwet verantwoordelijk voor het operationele beheer van het watersysteem, zowel voor oppervlaktewater als grondwater (kwantiteit). De waterschappen zijn verantwoordelijk voor het peilbeheer van het oppervlaktewater, bevoegd gezag voor lozingen op het oppervlaktewater en beheerder van de waterkeringen. Ook hierbij spelen effecten vanuit grondwater (bijvoorbeeld verdroging van de veenkades) een belangrijke rol.

Ten aanzien van de grondwaterkwantiteit begint de grondwaterzorgplicht bij de perceelseigenaar. De eigenaar is zelf verantwoordelijk voor een goede staat van de bij hem in eigendom zijnde percelen en gebouwen. Daaruit volgt dat de eigenaar primair verantwoordelijk is voor de negatieve effecten die een te hoge of te lage grondwaterstand daarop hebben. De gemeente heeft een uit de Waterwet voortvloeiende zorgplicht om in het openbaar gemeentelijk gebied maatregelen te treffen voor het voorkomen van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming. Bij dergelijke structurele gevolgen heeft de gemeente dus ook een zorgplicht voor particuliere percelen.

De provincie draagt de wettelijke verantwoordelijkheid voor het strategisch grondwaterbeheer (provinciaal waterplan). Volgens artikel 6.4 van de Waterwet zijn de provincies bevoegd gezag voor de vergunningverlening en handhaving voor het onttrekken en het samenhangend infiltreren van grondwater voor de openbare drinkwatervoorziening, grote industriële onttrekkingen (indien groter dan 150.000 m³ per jaar) en open bodemenergiesystemen. Het waterschap is bevoegd een watervergunning af te geven voor alle overige grondwateronttrekkingen en hiermee samenhangende infiltraties. Verontreinigd grondwater is een belangrijk aandachtspunt bij de afwegingen die de bevoegde gezagen bij de vergunningsverlening moeten maken.

Één grondwaterkwaliteitsbeheerder wordt in de Waterwet niet specifiek benoemd. Taken op dit gebied worden veelal geregeld in de Wet bodembescherming. Naast de Wbb zijn ook de Wet milieubeheer en de Wabo van belang voor de bescherming van de bodem en grondwater. In het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de daarop geënte Grondwaterrichtlijn (GWR) hebben provincies wel de taak gekregen om in de landelijk vastgestelde grondwaterlichamen te zorgen voor monitoring, interpretatie en rapportage en het opstellen van maatregelen ter bescherming en verbetering van zowel de grondwaterkwaliteit als de grondwaterkwantiteit.

3.3 Wet bodembescherming

In de Wet bodembescherming (Wbb) zijn bepalingen opgenomen ter bescherming van de bodem tegen verontreinigingen en het saneren van aanwezige verontreinigingen. Bodem wordt hier beschouwd als het systeem van grond en grondwater. De Wet bodembescherming (Wbb) biedt instrumenten om zowel de bron als de (verspreidings)pluim van verontreinigingen in het grondwater aan te pakken. In juli 2012 is de Wbb aangepast waardoor een gebiedsgerichte aanpak van grondwaterverontreiniging mogelijk is gemaakt.

Op grond van de zorgplicht bodembescherming (artikel 13 Wbb) rust op een ieder de verplichting om er voor te zorgen dat de bodem niet wordt verontreinigd.

De Wbb kent ook bepalingen die het mogelijk maken een bijzonder beschermingsniveau in te stellen. De grondwaterbeschermingsgebieden zijn op basis hiervan aangewezen

Bevoegdheden

In de Krimpenerwaard is de provincie het bevoegd gezag met betrekking tot de bodemsanering.

De provincie is ook bevoegd gezag voor het bijzonder beschermingsniveau binnen de grondwaterbeschermingsgebieden. Het bijzonder beschermingsniveau is nader uitgewerkt in de Provinciale Milieu Verordening (PMV).

Bevoegd gezag voor de handhaving van de zorgplicht bodembescherming is neergelegd bij alle overheidslagen. Als het gaat om activiteiten binnen de Wabo is het bestuursorgaan dat bevoegd is voor de activiteit ook bevoegd voor de handhaving van (onder meer) de zorgplicht van de Wbb.

3.4 Wet ruimtelijke ordening

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) regelt hoe ruimtelijke plannen tot stand komen en welke aspecten daarbij betrokken moeten worden. De Wro heeft geen directe regulerende werking voor grondwater. De belangrijkste planvorm in de ruimtelijke ordening is het bestemmingsplan, omdat in een bestemmingsplan regels kunnen worden gesteld die voor iedereen bindend zijn. Daarbij is het begrip 'goede ruimtelijke ordening' van belang. In een bestemmingsplan worden ten behoeve

ConceptKenmerk R001-1209325MIV-V01

van een goede ruimtelijke ordening bestemmingen aangewezen en met betrekking tot deze bestemmingen worden regels gegeven. Deze regels bevatten in elk geval regels omtrent het gebruik van de grond en van de zich daar bevindende bouwwerken (artikel 3.1 Wro). De zinsnede 'in elk geval' biedt de mogelijkheid om in een bestemmingsplan ook andere regels op te nemen dan gebruiksregels (bijvoorbeeld regels ten aanzien van grondwater), mits deze regels nodig zijn om tot een goede ruimtelijke ordening te komen.

Het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) schrijft voor dat een bestemmingsplan vergezeld gaat van een toelichting waarin ten minste een beschrijving van de wijze waarop in het plan rekening is gehouden met de gevolgen voor de waterhuishouding is opgenomen (artikel 3.1.6 Bro).

Ook schrijft het besluit voor dat het bestuursorgaan dat belast is met de voorbereiding van een bestemmingsplan (de gemeente) overleg pleegt met de andere betrokken bestuursorganen (artikel 3.1.1 Bro). Als dit overleg betrekking heeft op het afstemmen met de voor het bestemmingsplan relevante waterbeheerders dan wordt dit de 'watertoets' genoemd.

De watertoets is een procesinstrument. Door een goede en zo vroeg mogelijke afstemming tussen de gemeente en de waterbeheerders wordt 'water' een integraal onderdeel van de ruimtelijke planvorming en geen probleem achteraf.

Grondwater wordt al meegenomen in de watertoets en het bestemmingsplan, maar dit is meestal summier en niet proactief. De watertoets biedt kansen voor een intensievere beschouwing van de relaties tussen ruimtelijke ontwikkeling en het grondwater, en het maken van afspraken hierover.

Inrichtingsplannen vallen niet onder de Wet ruimtelijke ordening. Deze plannen worden door de gemeente opgesteld ten behoeve van de inrichting van de openbare ruimte (waarvan de gemeente de grondeigenaar is). In inrichtingsplannen kunnen wel keuzes worden gemaakt die voor grondwater van belang zijn, zoals de keuze voor het type beplanting of de mate van verharding van het maaiveld.

Bevoegdheden

Gemeenten zijn bevoegd bestemmingsplannen vast te stellen waarin met het oog op een goede ruimtelijke ordening voor iedereen bindende voorwaarden worden gesteld aan in ieder geval het gebruik van gronden en bouwwerken. In het kader van de watertoets moet de gemeente vroeg in het planproces overleggen met de waterbeheerder; het resultaat hiervan wordt in de waterparagraaf van het bestemmingsplan opgenomen.

4 Onderwerpen samenwerkingsafspraken

4.1 RO plannen/ peilbesluiten

4.1.1 Problematiek

Ruimtelijke ordening en ontwikkelingen kunnen grote effecten hebben op grondwater, met name op het grondwaterpeil. Zowel de inrichting van de ondergrond als de bovengrond kan ertoe leiden dat het grondwaterpeil stijgt of zakt. Bij de inrichting van nieuw stedelijk gebied houdt de gemeente rekening met het grondwater, met behulp van het bestemmingsplan en de gemeentelijke bouwverordening. De gemeente stelt uitgiftepeilen vast voor het openbare gebied, ook wel straatpeilen genoemd.

Andersom kan verandering van het peil (Peilbesluit) leiden tot verandering van de grondwaterstanden en daarmee van invloed zijn op de problematiek van wateroverlast en – onderlast. Om vooraf de effecten hiervan te kunnen inschatten is goede afstemming nodig tussen initiatiefnemer en waterbeheerder.

Dit gebeurt deels al door toepassing van het watertoetsproces. Dit proces is echter alleen verplicht bij formele juridische plannen, zoals bestemmingsplannen en nog niet voor bijvoorbeeld inrichtingsplannen en masterplannen. Doordat er gedurende de watertoetsprocedure vaak nog weinig bekend is over concrete aspecten als ondergrond, type verhardingen, groenstroken en dergelijke, worden er in de watertoets vaak geen afspraken gemaakt over het mogelijk maken van actieve infiltratie of aanleg (of het niet weghalen) van groen. Anderzijds komt de watertoets te laat om principiële ontwerpkeuzes, zoals de aanleg van oppervlaktewater nog te kunnen inpassen.

Daarnaast kunnen de waterschappen via de Keur vergunningvoorwaarden stellen aan het voornemen van toepassen verhard oppervlak. Ook dit is aan het eind van het planproces waardoor de principiële ontwerpkeuzes in een plan niet meer te wijzigen zijn.

Kortom, de kennis over het watersysteem wordt in (ruimtelijke) plannen nog te weinig in vroegtijdig stadium gedeeld en meegenomen. Kern van de afstemming is dat beschikbare informatie over risicogebieden en bodemopbouw wordt gedeeld en wordt gebruikt in de planvormingsfase. Hierdoor kan vooraf worden nagedacht over de juiste omgang met het watersysteem.

4.1.2 Samenwerkingsafspraken

- De gemeente houdt bij ruimtelijke plannen vroegtijdig (in initiatieffase van masterplan, bestemmingsplan/inrichtingsplan) rekening met potentiële risico's op schade door te hoog of

te laag grondwater. Bij de inrichting van het stedelijk gebied betreft de gemeente de waterschappen voor advisering

- Gemeenten en waterschappen werken in het kader van de zorgplicht samen om grondwateroverlast of -onderlast te voorkomen en/of op te lossen. Peilbesluiten voor het oppervlaktewater spelen hierbij in sommige gevallen een belangrijke rol. Bij de vaststelling van een peilbesluit wordt de verwachte invloed op de grondwaterstand nadrukkelijk in beeld gebracht en beoordeeld. In bestaande gevallen van grondwateroverlast of -onderlast is aanpassing van een peilbesluit een bespreekbare maatregel.

4.2 Rioolvervanging

4.2.1 Problematiek

Oude rioolbuizen, en de verbindingen daartussen, kunnen lek zijn. Dit betekent dat ze een drainerende werking kunnen hebben op het grondwater en daarmee kunnen zorgen voor een kunstmatig verlaagde grondwaterstand. Dit kan leiden tot grondwateronderlast. Zodra een oud riool vervangen of hersteld wordt, wordt de drainerende invloed weggenomen. De grondwaterstand zal dan in veel gevallen stijgen. In gebieden met grondwateronderlast kan dit gunstig zijn, maar in andere gebieden kan dit juist voor (meer) grondwateroverlast zorgen

De gemeente is verantwoordelijk voor beheer, onderhoud en vervanging van het openbare rioleringsstelsel. Rioolwerk vindt plaats op basis van diverse criteria. Naast een drainerende werking zijn dat schadebeelden, onvoldoende capaciteit, wijzigingen in de openbare ruimte en dergelijke. Rioolprojecten worden zo veel mogelijk afgestemd met andere werkzaamheden in de openbare ruimte, zoals het wegonderhoud, om kosten te besparen en overlast te beperken. Bij voorkeur worden grotere gebieden in één keer aangepakt, in plaats van een versnipperde aanpak op straatniveau. Ook wanneer er autonoom overlast bestaat, kan ertoe besloten worden om aanvullende maatregelen te treffen gelijktijdig met het vervangen van de riolering. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om aanleg, beheer en monitoring van drainage.

Rioolvervanging kan leiden tot wateroverlast hetgeen weer aanleiding kan geven tot aanvullende maatregelen om overschot af te voeren. Afstemming is gewenst over hoe om te gaan met drainage en over de bestemming van het af te voeren extra grondwater.

4.2.2 Samenwerkingsafspraken

- Voorafgaand aan rioolvervangingsprojecten en projecten met grootschalige drainagemaatregelen vindt afstemming plaats tussen de gemeente en HHSK (vergelijkbaar met de praktijk die nu soms al gebruikelijk is bij afkoppelplannen). Doel van de afstemming is vooraf vast te stellen wat de meest optimale bestemming is voor het af te voeren drainagewater

4.3 Bouwplannen

4.3.1 Problematiek

Bij het bouwen vinden diverse ingrepen in de ondergrond plaats in van invloed zijn op het grondwaterbeheer.

Onttrekkingen kunnen leiden tot lagere grondwaterstanden en maaiveld dalingen, infiltraties tot hogere grondwaterstanden. Veel grote en/of langdurige bemalingen en infiltraties zijn geregeld in vergunningverlening en monitoring waardoor kwantitatieve problemen tijdig inzichtelijk worden. Bij aanleg van bemalingen en drainages in gebieden met bodem- cq. grondwaterverontreiniging, is de initiatiefnemer van de drainage ervoor verantwoordelijk dat het te draineren grondwater de kwaliteit van het oppervlaktewater niet nadelig beïnvloedt. Indien daartoe aanleiding is moet vooraf bemonstering en analyse van het water plaatsvinden. Knelpunten ontstaan eerder bij kleinere bouwprojecten, waarbij onttrekkingen net onder de vergunningsgrens liggen, waardoor er minder randvoorwaarden aan de onttrekking gesteld worden en de initiatiefnemer minder rekening houdt met eventuele stapeling van effecten in relatie tot andere effecten.

Zowel een bouwkuip (tijdelijk) als een ondergrondse garage (definitief) kunnen invloed hebben op de grondwaterstroming in het gebied. Als de (dam)wanden de grondwaterstroming blokkeren, kan aan de ene kant van het object een grondwaterstandsverhoging plaatsvinden en aan de andere kant een verlaging (barrièrewerking). Dit kan leiden tot tijdelijke of permanente overlast of onderlast in het gebied, mogelijk met zettingen en schade tot gevolg. Doordat de effecten door het object in de bodem worden veroorzaakt en niet door het pompen, valt dit aspect niet binnen de onttrekkingsvergunning van het waterschap of de provincie. Het resultaat is dat de potentiële effecten van de barrière niet bekend zijn en de initiatiefnemer daarop ook niet beoordeeld wordt.

Indien veel oppervlakte wordt verhard kan hemelwater minder goed in de bodem infiltreren en stroomt het af naar ofwel het oppervlaktewater ofwel het riool. Bij hevige neerslag bestaat daardoor het gevaar dat het hemelwater onvoldoende kan worden afgevoerd door de riolering, wat kan leiden tot wateroverlast op straat en/of overstorten op oppervlaktewater. Bij bouwplannen kan echter ook worden ingezet op het beter benutten van de bergingscapaciteit van de bodem. Hiervoor is het nodig om verharding te verwijderen (aanleg van groen in plaats van verharding) of waterdoorlatende verharding toe te passen.

Ook veranderingen van groenstructuren (bijvoorbeeld het rooien of planten van bomen) kan leiden tot een verhoging of verlaging van het grondwaterpeil. Bomen nemen via hun wortels veel water op en hebben daardoor invloed op de (variatie in de) grondwaterstand. In sommige gebieden is een goede keuze voor aantallen en soorten bomen van belang zodat een over- of onderlastsituatie niet wordt verergerd.

Veel van de genoemde aspecten worden niet afgedekt door de huidige regelgeving waardoor de initiatiefnemer hier bij de bouwwerkzaamheden onvoldoende rekening kan houden.

Met name in risicogebieden is het wenselijk dat initiatiefnemers bij bouwactiviteiten de grondwaterproblematiek zo breed mogelijk meenemen. Er is echter geen duidelijk afwegingskader dat helpt om op uitvoeringstechnisch niveau de uitvoerbaarheid van bouwplannen te optimaliseren

Daarnaast worden aan bouwwerkzaamheden in de grondwaterbeschermingsgebieden (drinkwater) via de provinciale milieuverordening aanvullende eisen gesteld die vaak gekoppeld zijn aan een noodzakelijk ontheffing in dat kader. De voorwaarden zijn echter vaak op een algemeen niveau omschreven waardoor op voorhand vaak niet duidelijk is welke uitvoeringstechnieken wel en niet toegelaten zijn binnen grondwaterbeschermingsgebieden.

Om ervoor te zorgen dat grondwaterbeheer optimaal wordt meegenomen in bouwprojecten is het nodig om te komen tot één loket waar naar marktpartijen (bijv. aannemers) duidelijkheid kan worden gegeven over de do's en don'ts bij bouwprojecten vanuit het grondwaterbeheer

Vanuit grondwaterbeschermingsbeleid en vanuit de risicogebiedenbenadering kunnen bij dergelijk activiteiten aanvullende eisen gelden of zijn bepaalde ingrepen niet toegestaan.. Afstemming. Afstemming tussen gemeenten, HHSK en de provincie. Afstemming koppelen aan vergunningsaanvraag (Omgevingsvergunning).

4.3.2 Samenwerkingsafspraken

- Gemeenten, HHSK en de provincie stellen samen een integraal afwegingskader op waaruit per bouwproject kan worden afgeleid welke aanvullende eisen gelden en welke ingrepen niet zijn toegestaan vanuit grondwaterbeheer
- De gemeente besteed bij de aanvraag van een omgevingsvergunning aandacht aan deze problematiek en fungeert als loket voor vragen van initiatiefnemers voor bouwprojecten.

4.4 Incidenten/ trekken van heipalen en damwanden

4.4.1 Problematiek

Door het verwijderen van ondergrondse objecten kan kortsluiting ontstaan tussen bijvoorbeeld het freatisch grondwater en het eerste watervoerende pakket. Een van de belangrijkste activiteiten waarbij er een risico is op kortsluiting tussen watervoerende lagen is het trekken van heipalen, damwanden en bodemenergiesystemen.

Afhankelijk van de stijghoogteverschillen leidt dit tot een verhoging of verlaging van de grondwaterstand, met mogelijk negatieve effecten tot gevolg. Dit kan leiden tot zowel

grondwaterkwantiteits- als kwaliteitsproblemen doordat grondwater een vrije doorgang krijgt tussen verschillende bodemlagen. Doordat er meer kwel dan wel inzijing zal plaatsvinden, ontstaat er grotere kans op wateroverlast of -onderlast. Bovendien kunnen grondwaterverontreinigingen zich gaan verspreiden naar locaties waar dat niet verwacht wordt. Er is op dit moment geen standaardprocedure die voor al dergelijke activiteiten regelt dat potentiële effecten worden gecompenseerd. Hierdoor wordt de beoordeling van grondwatereffecten bij dergelijke activiteiten normaal gesproken niet standaard meegenomen.

Het is op dit moment niet mogelijk om af te dwingen dat een initiatiefnemer op een vooraf vastgestelde manier de objecten uit de grond haalt. In de sloopvergunning is dat alleen mogelijk als daarvoor nieuwe regelgeving wordt opgesteld, waaraan de vergunning getoetst kan worden. Wel is het mogelijk om in de vergunningvoorwaarden de risico's van het trekken van objecten te benoemen, aan te dringen op een zorgvuldige procedure en aan te geven dat de initiatiefnemer verantwoordelijk is voor eventuele negatieve gevolgen.

Voor werkzaamheden in de milieubeschermingsgebieden voor grondwater (drinkwater) worden dergelijke activiteiten wel gereguleerd via de provinciale milieuverordening.

Door incidenten bij het trekken van heipalen en damwanden kan acuut en lokaal wateroverlast ontstaan waardoor ook het waterschap in beeld komt met betrekking tot de wijze waarop wordt omgegaan met de afvoer van het extra water

4.4.2 Samenwerkingsafspraken

- De gemeente beschrijft duidelijk de eventuele risico's van het aanbrengen en verwijderen van objecten in de bodem die bodemlagen kunnen doorboren en geeft aan hoe die beheerst kunnen worden. Dit wordt aan een initiatiefnemer kenbaar gemaakt bij het aanvragen en verlenen van de vergunning
- Gemeenten, HHSK en de provincie werken gezamenlijk een draaiboek uit. Hierin wordt uitgewerkt hoe in geval van incidenten moet worden gehandeld zodat snel kan worden opgetreden.

4.5 WKO/interferentie

4.5.1 Problematiek

Op 1 juli 2013 treedt het Wijzigingsbesluit Bodemenergiesystemen (BES) in werking waardoor de taken de bevoegdheden met betrekking tot Warmte Koude Opslag (WKO) systemen zowel bij de gemeente (gesloten systemen) als bij de provincie (open systemen) komen te liggen.

Open WKO-systeem

ConceptKenmerk R001-1209325MIV-V01

Bij een open systeem worden in principe twee bronnen geboord tot in een watervoerend pakket. In koude perioden wordt met dit opgewarmde water en een warmtepomp het gebouw verwarmd met een laagtemperatuursverwarming, waarna het afgekoelde water weer in de koude bron terugvloeit. De provincie is bevoegd gezag voor open bodemenergiesystemen.

Gesloten WKO-systemen (horizontale en verticale bodemwarmtewisselaars)

Gesloten systemen bestaan uit een gesloten circuit waarbij vloeistof via een afgesloten systeem (bijvoorbeeld via buizen) door de bodem wordt geleid om warmte of koude op te nemen. Er wordt dus geen grondwater onttrokken. Gesloten systemen kunnen per woning worden aangelegd of collectief voor meerdere woningen. Gesloten systemen worden momenteel niet gereguleerd of geregistreerd. Op grond van het op handen zijnde Wijzigingsbesluit BES wordt de gemeente bevoegd gezag voor gesloten systemen.

Voorkomen Interferentie

Het wijzigingsbesluit maakt het ook mogelijk gebieden aan te wijzen waar nadere regels gelden om te voorkomen dat systemen te dicht bij elkaar komen te liggen waardoor de efficiëntie van de systemen (en daarmee van het gebruik van bodemenergie) afneemt (Interferentie).

Ook kunnen door de hydrologische effecten (veranderingen in grondwaterstroming en -stijghoogte) van andere vormen van gebruik van het grondwater tot gevolg hebben dat het rendement van de open systemen kan afnemen. Volgens het Provinciaal Waterplan 2010-2015 moeten, om interacties met functies in het eerste watervoerende pakket te voorkomen, WKO systemen in het stedelijk gebied in principe uitwijken naar dieper gelegen watervoerende pakketten. De provincie Zuid-Holland heeft in februari 2011 het uitvoeringsbeleid zodanig aangepast dat het eerste watervoerende pakket ook voor open WKO systemen gebruikt kan worden. Dit wordt echter alleen toegestaan wanneer voor een gebied een masterplan ofwel een bodemenergieplan is opgesteld en door de gemeenteraad is goedgekeurd.

Een WKO in het eerste watervoerende pakket kan echter ook worden beïnvloed door bijvoorbeeld bouwputbemalingen.

Ook bij gesloten WKO systemen kan rendementsverlies optreden door hydrologische ingrepen als open WKO systemen en spanningsbemalingen in de omgeving. Doordat op dit moment niet geregistreerd is waar gesloten systemen zich bevinden kan bij nieuwe ingrepen in het watersysteem hiermee geen rekening worden gehouden.

Voor risico gebieden is relevant dat de stapeling van hydrologische effecten van bodemenergiesystemen, vergunde permanente grondwateronttrekkingen en spanningsbemalingen kan leiden tot ongewenste gevolgen als verzakkingen en grondwateroverlast en -onderlast.

Het voorkomen van interferentie bij WKO systemen ligt zowel op het bordje van de gemeenten als de provincie. Afstemming is nodig over de uitwisseling van relevante informatie en over de wijze waarop eventuele interferentiegebieden worden aangewezen. Rondom WKO systemen speelt ook nog de problematiek van de lozing van spoelwater, hiervoor is afstemming met HHSK zinvol.

4.5.2 Samenwerkingsafspraken

- Gemeente en de provincie spreken af op welke manier informatie over meldingen en aanvragen voor WKO systemen wordt uitgewisseld.
- Ook maken gemeenten en de provincie afspraken over de wijze waarop de ongewenste stapeling van hydrologische effecten in risicogebieden kan worden meegewogen bij de verlening van vergunningen voor open WKO systemen.
- Gemeenten en de provincie maken afspraken over de wijze waarop zij elkaar gaan betrekken bij de aanwijzing van interferentiegebieden en bij de opstelling van de bijbehorende masterplannen of bodemenergieplannen. De op basis van de in het masterplan of bodemenergieplan gemaakte keuzes, worden door de gemeente en/of de provincie vastgelegd in een beleidsregel. De provincie hanteert de door haar vastgestelde beleidsregel als aanvullend toetsingskader voor vergunningverlening in het kader van de Waterwet.
- De gemeenten, de provincie en HHSK maken nadere afspraken over de bestemming van spoelwater

4.6 Informatie-uitwisseling

4.6.1 Problematiek

Een van de belangrijkste randvoorwaarden voor succesvol gebiedsgericht grondwaterbeheer is dat de informatie-uitwisseling tussen de betrokken partijen geïntensiveerd, gedeeld en gestroomlijnd wordt. Partijen die een officiële taak hebben of een loketfunctie, dan wel regierol vervullen voor een bepaald grondwateraspect, moeten de juiste kanalen en procedures kennen om snel de beschikking te kunnen krijgen over relevante externe kennis en gegevens. Ook wanneer deze informatie slechts bij één andere overheid ligt. Het vrij beschikbaar maken van gegevens, of ervoor zorgen dat partijen een duidelijke ingang hebben, versnelt de integrale behandeling van grondwaterzaken, zoals klachten en vergunningaanvragen en draagt bij aan een kwaliteitsverbetering van de afwegingen. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld conflicterende handelingen in de ondergrond beter worden voorkomen. Concreet gaat het om informatie over grondwaterstijghoogtes, vergunde bemalingen en infiltraties, voorzieningen in de ondergrond, enzovoorts.

Niet alleen tussen overheden kan de informatievoorziening verbeterd worden. Ook naar initiatiefnemers toe is het nuttig om alle relevante informatie over de onder- en bovengrond beschikbaar te maken. Hierdoor kunnen ontwikkelaars vooraf beargumenteerd afwegingen maken over grondwaterrisico's en kunnen ze hun modellen beter onderbouwen.

4.6.2 Samenwerkingsafspraken

- De gemeenten en HHSK maken afspraken over de wijze waarop de gegevens uit de grondwatermeetnetten kunnen worden uitgewisseld. Hiermee kan bij de opbouw van de meetnetten rekening gehouden worden
- Gemeenten, HHSK en de provincie stellen relevant kaartmateriaal beschikbaar aan elkaar.
- het HHSK stuurt ontvangstbevestigingen van meldingen binnen de Krimpenerwaard van boven de 20 m³/uur op naar de gemeenten, zodat de gemeenten hier coördinatie op kunnen voeren.